

Kuurankukkia, kulttuurua ja villasukkia

Talven tulo ja varsinkin sää kiinnostavat nyt enemmän kuin aikoihin. Lumikinosten korkeuden sijaan tänä syksynä on pohdittu miten matalalle elohopea laskee mittareissa lähikuukausina. Lämpimänä pysymisessä vanhoilla konsteilla on taas käyttöä. Mutta millaisia kulttuurisyytykkeitä mieli kaipaa kaamoksen keskellä?

Kuva: Esa Haltia

Kuva: Heli Sirkesalo

Modernissa digimaailmassamme talveen on totuttu astumaan turhia murehtimatta. Kylmän kauden kynnyksellä on hankittu lähinnä liukuesteitä tai uusi lumikola. Termostaatit on käännetty lämpimämpään asentoon ja käperrytty nauttimaan kotoilusta. Kauppojen yltäkylläisiin valikoimiin ja arjen sujumiseen vuodenajat eivät ole myöskään vaikuttaneet. Pitkästä aikaa kuuntelemme säätiedotuksia tarkalla korvalla. Tähän alkavaan talveen lähdetään vähän kuin pitkälle matkalle, johon on varustauduttava huolella. Päivittäistuotteiden kohonneet hinnat ja puheet sähkökatkoista ovat kannustaneet ottamaan käyttöön vanhoja hyviä keinoja säästää jokapäiväisissä menoissa. Neuvokas asuja muistaa monta niksiä, joiden avulla lämpöä ei turhaan karkaa harakoille. Energian hintaan ei yksittäinen ihminen voi juurikaan vaikuttaa, mutta pienillä valinnoillakin on merkitystä. Positiivisesti ajatellen saamme ottaa lähituntumaa niihin aikoihin, jolloin elämistä piti nykyistä enemmän sopeuttaa luonnonoloihin ja vuodenkiertoon. Kaikkea ei tehdä ja osteta ympäri vuoden. Esimerkiksi kotimaisen kurkun hinta kipusi kohonneiden energiakustannusten takia jo syksyllä lähelle sydäntalven hintoja.

Talven varalle

Veikko Huovisen Hamsterit -kirja on mainio lukusuositus kaamoksen hämähäyssiyltoihin. Kirja keventää lukijan mieltä hykerryttävän tarkkanäköisellä huumorillaan. Aivan Hamsterin kaltaiseksi himovarastojaksi ei kenenkään kannata ryhtyä, mutta kotona on hyvä olla mistä ottaa piristystä ja vitamiineja ruokapöytään. Hyvä motto on ”kerää mitä käytät - käytä mitä keräät”. Metsän, puutarhan tai torin antimet ovat kesän terveisiä, joita ei kannata

unohtaa lojumaan pakastimen pohjalle. Muistelimme taannoin erään johannekselaisen emännän kunnolla tehtyä maakellaria, jossa lämpötila säilyi ihanteellisenä vuoden ympäri. Talvella sopivasti plussan puolella ja kesällä virkistävän viileänä.

Miten mukavilta hillo-, puolukkasurvos ja maustekurkkupurkit näyttivät-kään kellarin hyllyillä. Ja löytyihän sieltä pienille vieraille aina muutama pullo aitoa sitruunasoodaa. Talven varalle valmistetut ruokatarpeet luovat kodikkaan turvallista tunnelmaa.

Miljoonasade-yhtyeen laulun sanoja siteeraten: ”Tulkoon vaan silmitön talvi, järjetön sää. Meitä ei kylmettä routa ja jää.”

Toisessa tunnetussa laulussa lauletaan kuurankukista ikkunassa. Joulukorttien yksi vakioaihe on kuusiruutuisen, huurtuneen ikkunan takaa pihalle tähyävät lapset tai tontut. Kauniita lasipinnalla kimaltelevat jääkiteet ovatkin, mutta kertovat samalla lämmönhukasta ja kosteuden tiivistymisestä väärään paikkaan. Ikkunoiden talvikuntoon laitto oli jokasyyksinen askare monessa talossa. Kesäksi vintille tai aittaan viedyt sisäpokat puhdistettiin ja laitettiin paikoilleen. Ikkunoiden väliin aseteltiin pumpulia tai vaaleanharmaata jäkälää, koristeena ehkä vielä puolukanvarpuja tai kuivakukkia. Ulko- ja sisäikkunoiden väliin laitettiin myös avonainen tulitikkurasia. Rasiassa oleva rikki imi kosteutta ikkunoiden välisestä tilasta. Sisempi ikkuna tiivistettiin lopuksi kauttaaltaan valkoisella liimapaperilla.

Näin veto saatiin minimiin ja lämpö pysyi huonetiloissa. Ikkunaliimapaperia sekä karmien tiivistykseen käytettävää pellavanarua saa tänäkin päivänä johanneksenkirjossa Helsingissä.

Puikot heilumaan!
Korona-aika sai meistä monet kaivamaan korin pohjalle unohtuneet puikot ja langat esiin. Elämäntapaneulojat puolestaan paransivat jo valmiiksi ahkeraa tahtiaan vielä entisestään.
Kirjoneulesukat Johannesesta. Kuva: Suomen kansallismuseo/ Kansatieteelliset kokoelmat/ID 521359. CC BY 4.0.

Neulomisesta tuli uusi kansallinen kuninkuuslaji ja näyttäviä kuviovillapaitamalleja on saatu ihailla lehtien palstoilla ja katuvinlinässä. Nyt luomuksille on käyttöä, ja jo ajatus kaapissa olevista sukista ja lapasista lämmittää. Tulevana jouluna pehmeä paketti on monelle se mieleisin ja hyödyllisin. Muotikin tuntuu tällä hetkellä suosivan väljää, mukkeaa linjaa, luonnonmateriaaleja ja maanläheistä tyyliä.

Kulttuuri lämmittää mieltä kaikkina aikoina. Kirjastot ovat yhteisiä aarreaittojamme ja teatterin katsomoon voi pujahtaa ja heittää arkihuolet hetkeksi pois mielestään.

Joulunalusviikot tarjoavat erityisen runsaasti musiikkielämyksiä. Kirjoissa voi laulaa kauneimpia joululauluja tai nauttia kuorojen jouluisista konserteista.

Esimerkiksi Turun Karjalakuoroa on mahdollisuus kuulla sunnuntaina 27.11. Turussa Varissuon kirkossa ja Viipurin Lauluveikkoja samana päivänä Johanneksenkirjossa Helsingissä.

Kirjaystäviä

Muihin maailmoihin pääsee myös kotisohvalta käsin.

Huomaan hakeutuvani joka vuosi pimeänä aikana selaamaan samoja kirjoja. Tietyt kirjojen hahmot tapaan kuin vanhat tutut, mutta aina on mukana jotain uutta koska elettyä elämää on itselle kertynyt lisää.

Yksi tällainen vakiotapaaminen minulla on kirjailija **Anni Blomqvistin** luoman **Myrskyluodon Maijan** kanssa. Olen usein pohtinut, mitä Maija ajattelsi tämän ajan elämänmenosta ja millaisia keskusteluja kävisimme. Ankaran meren sylissä elämänsä ilot ja surut urheasti kokenut Maija rakensi elämänsä perheen, kovan työn ja uskon varaan. Me päivittelemme klapien kuutiohintoja, hän iloitsi löytäessään rannalle ajautuneen yksinäisen karahkan. Muutama peruna ja sipuli silakkapadassa teki juhla-aterian. Hengenravinnon lähteinä kaukaisella luodolla toimivat kulunut virsikirja, Raamattu ja aaltojen laulu. Mielenkiintoista sanailua voisi olla myös **Koskelan Akselin** tai **Niskavuoren** vanhan emännän kanssa.

Istuisin mielelläni ihan todellisenkin henkilön, nuoren **Mika Waltarin** viereen Yksinäisen miehen junaan kohti Euroopan metropoleja lähes sata vuotta sitten.

Kirjoista löytyy jokaiselle mieleistä matkaseuraa kelillä kuin kelillä, aina sinne uuteen kevääseen asti.

Saattaisitko itsekkin innostua kirjoittamaan jotain; muistoja, runoja tai juttuja?

Johannekselaiseen voi toimittaa aineistoa sähköpostilla tai ihan käsin kirjoitettuja liuskoja perinteisellä postilla. Viihtyisiä ja valoisia hetkiä kaamoksen keskelle!

– Heli Sirkesalo –

*Mut emmehän
tuiskussa kuljekaen,
kun oikein me aattelemme.
Vaikk'elämme kaikki
me päällä maan,
niin maassa tok'kiinni emme.
Tääl'onhan niin paljon
muutakin kuin multaa
on kaunista, kultaakin
kun oikein, oikein
etsimme vaan.
Niin kaunis on maa.*

Eino Leino

TÄS LEHES:

Jouluiset konsertit ja kahvit
s. 2-3 ja 7

Lahjatarjontaa toimistolla
s. 3

Viljo Römpötin syntymästä 125 v
s. 6

Muista joulutervehdys
s. 8

Lisävaloa aktiiviseen elämänkaareen

Lokakuun lopulla toteutui seuran toimistolla vierailutapaaminen, jota koronakausi oli ehtinyt siirtää kerran jos toisenkin. Pääkaupunkiseudulta saapuivat Marja Sailo ja Harri Elonen, molemmat Johanneksen nimismiehen Uuno Vuormaan lähisukua.

Uuno Vuormaa tuoreessa virkapuvus-
saan Johanneksessa. Kuva: Vuormaan
perhealbumi.

Harri on Vuormaan vanhimman tyttä-
ren poika, Marja tytär toisesta avioliitos-
ta. He eivät suinkaan tulleet tyhjin käsin,
vaan mukana oli kuvia ja dokumentteja
tämän vähemmän esillä olleen viranhalti-
jan elämäntaipaalelta. Vastavuoroisesti
he saivat lisätietoa Johanneksesta sekä
seuran toimista kotiseututiedon tallen-
tamisessa ja välittämisessä.

Vastaanottavassa ryhmässä oli kes-
keisenä toimijana Pirkko Kanervo, jonka
yhteydenpidon seurauksena tapaamiselle
löytyi yhteinen iltapäivä. Mukana oli
Helge Toivonen dokumenttien tallen-
tajana ja arkistomme esittelijänä sekä
meitä lehden edustajia.

Uuno Vuormaa oli syntynyt Viipu-
rissa 1905. Silloin sukunimenä oli
vielä Bamberg, jonka hän vaihtoi pari-
senkymmentä vuotta myöhemmin.
Ylioppilaaksi tultuaan hän oli poliisi-
voimissa toimistotehtävissä ja sen rin-
nalla alkoivat oikeustieteen opinnot.

Harri Elonen ja Marja Sailo esittelevät mukana tuotua aineistoa seuran toimistossa. Kuva: Hannu Rastas.

Harvinainen kuva Rokkalan Sementtivalimosta. Otettu elokuussa 1943, kuvaajana sotilaskirjuri J.Taube. Kuva: SA-kuva.

Uravalinta oli tavallaan jo silloin teh-
ty, sillä nuorena tuomarina hän aloitti
nimismiestyön Karjalankannaksella.
Nimismieheksi Johannekseen hänet
nimitettiin 1934.

Virkatehtävät laajenivat muutaman
vuoden kuluttua myös Koiviston suun-
taan sekä lääninreviisoriksi, vaikka
Johannes oli pysyvä tukikohta. Vuoden
1939 syksyllä Uuno Vuormaa toimi
lääninsihteerinä ja siirtyi sotavuosina
sisäministeriöön hoitamaan siirtoväen
asioita. Luontevana jatkona tälle oli so-
dan jälkeen työ kansanhuoltoministeri-
össä. Vuormaa menehtyi 1968.

Johannes oli 1930-luvulla aktiivista ja
kehittyvää aluetta. Uuno Vuormaa ei ol-
lut teknokraattinen virkamiespersoonaa,
vaan tarttui paikallisiin toimiin innolla.
Hänet valittiin Johanneksen Sähkö Oy:n
toimitusjohtajaksi varsin pian nimis-
miehenä aloittamisen jälkeen. Yritys
oli perustettu muutamaa vuotta aikai-
semmin levittämään Imatran sähkö-
voimaa kaikkien pitäjään ja kasvuvaihe
oli vaativa. Tällaisen sivutyön ottami-
seen tarvittiin virallinen lupa ja sen hän
sai. Niinpä vielä vuoden 1938 Viipurin
alueen puhelinluettelossa Johanneksen
nimismiehentoimiston ja sähköyhtiön
puhelinnumerona oli sama 21.

Uusia yrityksiä syntyi paikallisiin ja
alueellisiin tarpeisiin. Yksi tällainen oli
1938 toimintansa aloittanut Rokkalan
Sementtivalimo. Uuno Vuormaa tuli
perustamisvaiheessa yrityksen osak-
kaaksi. Jatkosodan aikana yritys hyvin
nopeasti polkaistiin uudelleen käyntiin
ja sen tehokas tanskalainen tiilenteikko-
ne oli tärkeä jälleenrakentamisen apu.
Tehtaaseen kävi tutustumassa myös
Urho Kekkone ja onkin helppo yh-
distää tämän käynnin taustalle Uuno
Vuormaan henkilökohtaiset yhteydet.

Saaduista aineistoista voidaan toi-
vottavasti välittää lukijoille tulevana
vuonna lisää ajankuvaa sekä henki-
löhistoriallista tietoa. Dokumenttien
ja muun vastaavan tiedon tuominen
seuran arkistoon on kiitettävä kulttuuriteko.
Seuraan voi aina ottaa yhteyttä
vastaavissa tarkoituksissa.

– Hannu Rastas ja Marjatta Haltia –

Viipurin Lauluveikot tuovat tunnelmaa

Viipurin Lauluveikkojen 125-juhla-
vuosi huipentuu adventtiajan esiin-
tymisiin, joista ensimmäisinä ovat
vuorossa perinteikkäät joulumielen
sytyttävät Adventtikonsertit Helsingin
Johanneksenkirkossa sunnuntaina
27.11. klo 16 ja 19. Konsertit johta-
vat Ilkka Aunu ja Aarni Hyökki.

Saamme nauttia urkusolisti Hanna
Seppäsen taiturillisesta soitosta, jonka
vivahteikkaisiin sointiväreihin kuulu-
vat niin romanttiset sulosoinnut kuin
jämäkät sointupatsaat. Adventtikon-
serttia sävyttää Viipurin Lauluveikkojen

125-vuotisjuhlavuosi, jonka teemana on
karjalaisuuden tulenkantajat. Karjalaisten
säveltäjien iloiset melodiat ja tulenkantajat-
sukupolven taiteilijoiden musiikki
johdattavat kuulijan joulun tunnelmaan.
Juhlavuoden sävelten rikastuttama kon-
sertti huipentuu rakastetuimpiin suoma-
laisiin joululauluihin.

Adventtikonsertit striimataan, strii-
milipulla konsertteja voi katsoa suora-
toistona sekä tallenteena Tapaninpäivään
26.12.2022 klo 24 saakka.

Liput 25 €, 12-vuotiaat ja nuorem-
mat ilmaiseksi, striimiliput 20 €, striimi-
liput ryhmille 200 €. Liput ja striimiliput
nettikaupastamme <https://lauluveikot.tapahtumiin.fi/fi/>, lippuja saa myös lau-
lajilta ja ovelta.

Ryhmästriimilippujen tilaukset:
Seppo Salonvaara, mobile 050 5517740,
tiedottaja@vltv.fi.

Muita joulunajan konsertteja

Kuva kuoron 125-vuotisjuhlakonsertista.

Itsenäisyyspäivän Aaton Kirkko-
juhla, maanantaina 05.12. klo 18,
Tempelaukion kirkko, Helsinki.

Tilaisuuden järjestävät yhteistyössä
Viipurin Lauluveikot, Helsingin Seudun
Sotaveteraanipiiri ja Töölön seurakunta.

Viipurin Lauluveikot ja Espoo Sinfonia
esittävät juhlassa suomalaisen musiikin
merkkiteoksia, johtajinaan Ilkka Aunu
& Jackie Shin. Ilmainen sisäänpääsy,
käsiohjelma 15 €.

Karjalainen Joulukonsertti,
perjantaina 09.12. klo 19, Hämeen-
kylän kirkko, Vantaa.

Konsertissa soivat karjalaisäveltäjien
musiikki ja rakastetuimmat joululau-
lut. Solistina Hanna Seppänen, urut.
Liput 20 € nettikaupastamme <https://lauluveikot.tapahtumiin.fi/fi/> ja ovelta.

Karjalainen Joulukonsertti,
lauantaina 17.12. klo 18, Sääks-
mäen kirkko, Sääksmäki.

Konsertissa soivat karjalaisäveltäjien
musiikki ja rakastetuimmat joululau-
lut. Solistina Hanna Seppänen, urut.
Liput 20 € nettikaupastamme <https://lauluveikot.tapahtumiin.fi/fi/>

Viipurin Lauluveikot kiittää uskol-
lista yleisöään aktiivisesta osallistu-
misesta juhlavuoden konsertteihin,
muun muassa Helsingin Musiikkitalon
Tulenkantajat 125-vuotisjuhlakonsertin
kahdesta hienosta kansoittamisesta!

Lukuhetkiin Johannes-Seuran toimistolta

RAHAT MÄNNIIT MUT KONSTIT JÄI (toim. Hilkka Heinonen ja Riitta Kukkonen) 8,00 €
Sanontoja ja sutkauksia Johanneksesta. 31 sivua.

MITÄ SIE HAASTAT? (toim. Hilkka Heinonen ja Riitta Kukkonen) 8,00 €
Mikä ol vaterkka tai jeketti tai juska? Tarkista ne mei johannekselaisest sanakirjast. 44 sivua.

JÄI VAIN NIMI SANKARIN Johannekselaiset toisessa maailmansodassa (Pirkko Kanervo) 35,00 €
(100,00 €/3 kpl) – 496 sivua, yli 300 kuvaa. Vuoden 2014 karjalainen pitäjäkirja.

JOHANNES LÄHELLÄ – KAUKANA (toim. Outi Fingerroos, Marjatta Haltia, Outi Toivonen) 5,00 €
SEURAN 50-v. JUHLAJULKAISU

Tapahtumia seuran 50-vuotistaipaalelta. Evakkoelämää 1939-1945. Rakentamisen ja sopeutumisen aika.
Vanhat yhteisöt ja yhdistykset – luopumisen aika. Seuratoiminta yhdistää – karjalaisuus kukoistaa.
Johannekselaiset aseveljet ja veteraanit. 310 sivua.

JOHANNEKSELAISII RUOKII

(toim. Marjatta Haltia, Pirkko Kolehmainen, Pirkko Mäki; 2. painos Outi Toivonen) 5,00 €
Kirjoituskilpailun satoa. Perinneruokia sormituntumalla. Koko A5, 40 sivua.

MUISTOJEN VAAHTOLA ROKKALA RIIONSAARI (toim. Anne Pentti). 20,00 €
Johannekselaisessa julkaistuista artikkeleista koottu 202-sivuinen runsaasti kuvitettu kirja kertoo
elävästi havaintoja ja tunteuksia eletystä elämästä Johanneksen kirkonkylässä, Rokkalan tehdas-
kylässä ja läheisessä Riionsaarella. Muutama kappale vielä jäljellä!

Hintoihin lisätään mahdolliset toimituskulut.

Muita tuotteita (adressit, viirit ym.) Johannes-Seuran kotisivulla <http://www.johannes.fi/tuotteet.htm>.

TIEDUSTELUT:

Heinonen Hilkka puh. 040 766 7107 email: heinonen.hilkka1@gmail.com

Kukkonen Riitta puh. 050 307 7049 email: riitta.kukkonen@pp2.inet.fi

Johannes-Seuran toimisto (ks. aukiolot s. 2)

Rajapyykkejä Uuraasta – Lotta-Pia Kallio

Elämän pieniä iloisia yllätyksiä – saada selville viime Johannesjuhlien aikana, että kuvataiteilija Lotta-Pia Kalliolla on sukujuuria Johanneksessa! Oli kerrassaan pakko selvittää yhteyksiä tarkemmin. Molemmipuolisten kiireisten aikataulujen vuoksi haastattelu toteutettiin sähköpostitse.

Lotta-Pia Kallio. Kuva: Päivi Kankare.

Lotta-Pia, mikä on yhteytesi Johannekseen?

Isoisäni **Antti Kouvonen** on syntynyt Johanneksessa Uuraan saarella Päätilässä. Isoäitini **Mirja** (o.s. **Koukila**) on syntynyt Virolahdella ja he tapasivat Hovimaalla. He menivät naimisiin Johanneksen kirkossa v.1939 ja asuivat Uuraassa ”Ekin talossa” lääkärin taloa vastapäätä.

Olen syntynyt Raumalla, tosin muuttin Saloon jo yksivuotiaana äitini **Helena Vahalan** (o.s. **Kouvonen**) ja isäni **Antti Vahalan** mukana. Salossa perheeseen syntyivät sisareni **Pauliina** ja **Karoliina**. Kävimme usein Raumalla tapaamassa kaikkia isovanhempia, ja äidinisän eli Isolin kanssa ”haastelimme” karjalaa sen verran kuin osasin. Siellä tapasimme myös Johanneksesta lähteneitä isotäitejä ja -setiä. Karjalaisista ruuista muistan parhaiten kaalipiirakan, rusupiirakan sekä uunpotatit.

Johanneksesta kotoisin olevista sukulaisista muistan erityisesti **Sami**-sedän (isoisän serkku **Samuel Kouvonen**, **Aleksander Kouvosen** poika).

Kun hän ja isoisä ”muistelivat menneitä”, me muksut menimme mummun kanssa keittiöön. **Abe**-sedän (**Albert Ottonen**) ja **Ali**-tädin (**Anna Alina Kouvonen**, isoisän sisko) luona käytiin välillä kylässä. He asuivat myös Raumalla, ja **Kaisa**-täti (**Lilli Katriina Kouvonen**, isoisän sisko) asui myös lähellä. **Topi**-setää (**Toivo Kouvonen**) en tavannut usein, hän asui Paltaniemessä.

Tunnetko/tunnistatko, että itsessäsi olisi karjalaisia piirteitä?

Karjalaisuus näkyy minussa ehkä puheliaisuutena ja vilkkautena ja nopeana innostumisena. Pääsääntöisesti katson kaikkea eteen tulevaa positiivisesti ja uteliaasti. Tunnistan itsessäni myös tietynlaisen resilienssin, sitkeyden, vastoinikäymisten edessä. Ehkä se on karjalaisuutta?

Oletko käynyt Johanneksessa/ Uuraassa?

Kävin Uuraassa ja Johanneksessa v. 2005. Matka oli mielenkiintoinen ja nostalginen. Arkistossa on paljon kuvia siltä matkalta, ja välillä käyn äidin kanssa läpi Uuraan karttaa ja koetan hahmottaa valokuvat kartalle. Olen kiittollinen siitä, että pääsin aikoinaan käymään Uuraassa ja Johanneksessa sekä Viipurissa. Nythän ei tiedä, milloin se seuraavan kerran onnistuu. Olisi hienoa päästä ripustamaan Rajapyykit-teokseni alkuperäiselle paikalle.

Entä Johannesjuhlat, oletko koskaan niillä käynyt?

En ole vielä päässyt käymään Johannesjuhilla, toivottavasti jossain vaiheessa siihen tulee mahdollisuus.

Keitä omaan perheeseesi kuuluu?

Perheeseeni kuuluu puolisoni **Karin** lisäksi kolme tytärtä: **Kia**, **Oona** ja **Aada**. Asumme Salon keskustassa. Kaksi nuorinta tytärtä asuu vielä kotona.

Olet ammatillasi kuvataiteilija ja kuvataiteen lehtori. Miten löysit ammattialasi? Olet moni-alainen – kuvaile taiteen lajeja, joita toteutat!

Opiskelin ensin käsityönopeuttajaksi, mutta halusin opiskella luovuutta ja luovia prosesseja vielä syvemmin. Yliopistoaikana pääsin opiskelemaan Taideteolliseen korkeakouluun taidekasvatusta ja löysin sitä kautta omimman alani. Käsityönopeuttajaopinnoista jäivät matkaan tekstiili ja siihen liittyvät tekniikat. Niiden rinnalla kulkee video-taide, jonka kanssa tein ensimmäisiä kokeiluja 2000-luvun alussa. Tällä hetkellä minua kiinnostavat luonnonvärit ja ennen kaikkea muste. Yleensä teoksesta nousee ensin esiin idea / teema ja sitten löydän sille sopivimman tekniikan, joka palvelee ideaa parhaimmalla tavalla.

Meitä Johannes-taustaisia kiinnostaa teoksistasi erityisesti Rajapyykki, kerrotko siitä ja sen syntyprosessista!

Rajapyykki oli ensimmäistä kertaa näyttelyssä v. 2005 Salon taidemuseo Veturitallissa sekä Petroskoissa. Seitsemäntoista vuotta myöhemmin Rajapyykki matkasi Turkkiin. Rajapyykit-installation suunnittelin Dialog-näyttelyyn, jonka teemana oli vuoropuhelu salolaisten ja petroskoilaisten taiteilijoiden välillä. Teosta varten haastattelin isoisääni Antti Kouvosta ja kävin läpi vanhoja kirjoja ja valokuvia sota-ajalta. Keskustelujen ja dokumenttien joukosta nousi kertomus isoäidin viimeisestä evakkomatkasta Uuraasta suurhyökkäyksen aikaan.

Rajapyykit perustuu tosikertomukseen isoäidistäni, joka oli ripustamassa pyykkejä narulle kesäkuussa 1944. Uuraassa ei tiedetty suurhyökkäyksestä, ja koko suku ihmetteli saaren yllä lentäviä koneita luullen niitä suomalaisiksi. Kun sotilaat tulivat kertomaan, että suurin osa saaresta on evakuoitu, vihollinen oli jo tulossa saaren toisella puolella. Mummu joutui jättämään pyykkit ja pakenemaan kaksi pientä lasta mukanaan Albert-sedän veneellä Tervajoelle ja siitä sotilasauton kyydissä Virolahdelle.

Teoksessa on kierrätys- ja perintötekstiilejä, kuvansiirtoa ja kirjontaa. Vanhat kirjeet, valokuvat ja vaatteet kertovat tarinaa kotirintaman naisista, jotka yrittävät pitää asiat kasassa samalla

kun he ovat huolissaan miehistään rintamalla. Yhdessä teoksen osassa on kuva isoäidistäni Mirjasta virkkaamassa veneen keulassa. Kuvan päälle olen kirjoittanut hänen evakkoreittinsä lasten kanssa. Tuore morsian ei kuvassa vielä tiedä tulevasta. Reitti on teoksessa poikittain niin, että Viipuri ja Uuras ovat teoksen yläosassa, Länsi-Suomi ja Rauma alhaalla. Toisessa osassa ”Kirje” olen kirjoittanut siihen isoäidin käsialaa jäljitellen isoäidin kirjeen isoisälle. Kirjeessä Mirja on huolissaan lasten kuumeilusta, mihin ei meinaa löytyä hoitoa. Lopulta selvisi, että lapset olivat sairastuneet malariaan!

Onko Johannekseen liittyviä ajatuksia/teemoja muissa teoksissasi kuin Rajapyykissä?

Rajapyykit on moniosainen teos, joka saattaa vielä kasvaa uusilla osilla. Tällä hetkellä se on ainoa teos, joka käsittelee Johannesta. Suvun arkistossa on vielä runsaasti mielenkiintoista materiaalia, mitä olisi kiinnostavaa käyttää teosten lähtökohtana. Teoksia ideoidessani haluan perehtyä mahdollisimman syvälle käsittelyn alla olevaan aiheeseen, luen tietokirjoja ja fiktiota, etsin kuvia ja tutustun materiaaleihin. Taustatyöstä jokin pieni osa päättyy lopulta teokseen. Haluan päästä aiheessani syvälle niin, että valmis työ on muutakin kuin visuaalisesti kiinnostavaa pintaa. Materiaalin tuntu eli haptisuus on minulle tärkeää. Minusta on kiinnostavaa muuntaa (kierrätys)materiaali joksikin toiseksi (metamorfoosi). Usein löydetty materiaali itsessään on sysäys teokselle.

Kesällä 2022 olit kutsuttuna taiteilijana Turkin Ankarassa Cermodynin museossa tekstiiliteoksen näyttelyssä. Edustit Suomea kahdella teoksellasi, joista toinen oli Rajapyykki, toinen ”Mind over Matter”. Näyttelyssä oli mukana naistaiteilijoita paitsi Turkista, myös Ranskasta, Italiasta, Hollannista, Etelä-Afrikasta, Ruotsista ja Espanjasta. Millainen kokemus näyttelyyn osallistuminen oli?

Mind over matter -teospari käsittelee mieltä ja mielen hallintaa. (Mind over matter -fraasi tarkoittaa tilannetta, jossa joku pystyy hallitsemaan mieltään tahdonvoimalla. Joskus tahdonvoima ei kuitenkaan riitä ja stressi on liikaa kehollemme.)

Näyttelyä ryhdyttiin kokoamaan keväällä 2022 ennen kuin oli tiedossa Euroopan muuttunut tilanne. Näyttelyyn osallistuminen mietitytti aluksi Turkin poliittisen tilanteen takia, mutta koin lopulta tärkeäksi tämän näyttelyn, jossa tuodaan esille naisten asemaa ja tekstiilitaidetta, joka Turkissa on vielä marginaalisessa asemassa. Näyttelyyn valitut teokseni saivat kevään edetessä myös uusia merkityksiä Ukrainan sodan takia. Moni näyttelyvieras koki Rajapyykkien viestin hyvin voimakkaasti, vaikka yhteistä kieltä ei ollutkaan. Näyttelyjärjestelyt olivat erinomaiset ja näyttely sai paljon huomiota eri medioissa. Näyttelyyn osallistuneiden taiteilijoiden kanssa koimme heti vahvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta. Pidämme edelleen yhteyttä sosiaalisessa mediassa. Teokset ovat vielä Turkissa, ja nyt suunnitellaan näyttelyn pystyttämistä Istanbuliin.

Olet ollut myös nykytaiteen näyttelyssä Wiurilan kesässä Salossa useampana vuotena mukana. Kuvaile kesän 2022 Wiurilassa esitettävä videoinstallaatiotasi!

Olen ollut mukana perustamassa Wiurilan kesää yhdessä taiteilijaystäväieni Jaana Saarion, Satu-Maaria Mäkipuron ja Johanna Sarparannan kanssa. Tuleva kesä 2023 on kymmenes. Olin mukana v. 2016 asti, mutta sitten jättäydyin pois kuratoinnista kuormituksen takia. Perusopetuksen kevään arviointikiireet ja kesänäyttely ovat liian raskas ponnistus yhtä aikaa. Olen osallistunut Wiurilan kesään 2014, 2015, 2017 ja 2022, toivottavasti tulevina juhluvuonnakin.

RAJAPYYKIT

En Poudre -videoteoksessa esiintyy kaksi tyttärentäni, Kia ja Aada. Videossa kaksi hahmoa pukeutuneina kirjansivuihin tehtyihin rokokooasuihin ja lampaanvillasta tehtyihin peruukkeihin, puutoimimassa itseään ja toisiaan. Alkuun hillityltä vaikuttava käyttäytyminen kiihtyy ja muuttuu videon edetessä rai-vokkaammaksi, mutta myös koomiseksi. Lopussa videon henkilöt ovat kauttaaltaan vehnäjuhpuuterissa. Koomiselta näyttävän toiminnan alta löytyy myös vakavampia sävyjä: videossa voi nähdä viittauksia ulkonäköpaineisiin ja -kilpailuun niin rokokoon runsaassa puuterin käytössä oman terveyden kustannuksella kuin myös nykyajan selfie-kulttuuriin

ja oman ulkomuodon fyysiseen ja digitaaliseen muokkaukseen.

Arkeasi on kuvataiteen lehtorin päivätyö Salossa perusasteen yläkoulussa. Opetat nuoria seitsemänneltä luokalta yhdeksännelle. Miten työsi lehtorina on mielestäsi muuttunut vuosien varrella? Miten jaksat yhä itse innostua / innostaa nuoria?

Nuoret ovat ihanan vilpittömiä ja inspiroivia. Minua kiinnostaa luovuuden opettaminen. Toivon, että oppilaani muistavat vuosien päästä tunnilla vallinneen tunnelman. Pyrin luomaan ilmapiirin, jossa voi vapaasti kysellä,

pohtia ja kokeilla. Taiteen tekemisessä ja luovuuden opettamisessa on paljon samaa; tärkeintä on oivallus, joka syntyy prosessin aikana. Asioiden näkeminen itselle uudessa valossa.

Opetan viikossa noin 300:aa oppilasta. Nykyään oppilaat ovat aiempaa rohkeampia pohtimaan ja kyseenalaistamaan asioita. Se pitää opettajankin valppaana. Oppilaiden keskinäiset taitoerot ovat kasvaneet vuosien aikana: samassa ryhmässä on usein huipputaitavia sekä motorisesti paljon apua tarvitsevia oppilaita. Se näkyy, miten paljon vapaa-ajalla tekee käsillään asioita.

Kun työpäivät ovat täynnä sosiaalisia kohtaamisia, vapaa-ajalla kaipaan omaa

rauhaa. Se löytyy puutarhasta, mereltä ja ateljeesta.

Mihin näyttelyyn olet osallistumassa seuraavaksi eli missä teoksiasi voisi tulevaisuudessa nähdä paitsi netissä kuvina? Tuleeko Johannes vielä näkymään teoksissasi?

Yksi teos on mukana Helsingin Taide-museon Pehmo-näyttelyssä (5.11.2022–16.4.2023). Heillä on kokoelmassa yksi Rajapyykkeihin kuuluva teos: Kirje; yöpaita, johon on kirjottu isoäidin kirje isoisälle. Se ostettiin taidemuseon kokoelmiin 2006. Hienoa, että se pääsee nyt esille pehmeitä materiaaleja esittele-

vään näyttelyyn. Nyt kun olen pitkästä aikaa palannut Rajapyykkien äärelle, saattaa olla, että suvun historiasta nousee uusia ideoita työpöydälle.

Haastattelu:
– Sari Scimone –

<https://lottapiakallio.fi/>

Kuvien copyright:
Kuvat teoksista: Lotta-Pia Kallio

Simojen vuosikokous

Koronapandemian rauhoituttua myös Simo Hörkön Sukuyhdistys (lyhyesti Simot) jatkaa toimintaansa reilun kahden vuoden hiljaiselon jälkeen. Johtokunta kokoontui jo kesäkuussa, ja vuosikokous pidettiin Johannes-Seuran toimistolla lokakuussa.

Kokoushuoneeseen varatut tuolit täyttyivät, mukana oli sukuun kuuluvia myös kauempaa, Helsingistä, jopa Vaasasta asti. **Eira Laiho**, joka pitkään on luotsannut seuraamme, halusi jättäytyä tehtävästä. Puheenjohtajana jatkaa **Seija Kaijanen**, joka taidokkaasti hallitsi kokouksen, vaikka puhe välillä tietysti lähti rönsyilemäänkin, kun muisteltiin mennyttä ja pohdittiin tulevaa.

Asiat, kuten talous ja johtokunnan valinta, hoituivat sujuvasti. Uusina johtokunnan jäseninä aloittavat kolmi-

vuotiskauden **Heli Kärpijoki** ja **Minna Remes-Sievänen**. Toiminnantarkastajana jatkaa **Sirpa Hörkkö**, varalla **Pekka Hörkkö**.

Jäsenmaksu nostettiin 10 euroon, ja sen voi maksaa kokousten ja tapahtumien yhteydessä.

Yhteistyötä Hörkön sukuseuran kanssa tietysti jatketaan, ja ensi vuoden tapahtumia pohdittiin. Johtokunnalle annettiin valtuudet jatkaa mahdollisuuksien mukaan esitettyjen ehdotuksien selvittelyä ja toimeenpanoa.

Kokouksen päätyttyä kahvi ja piirakat maistuivat. Keskustelu jatkui pitkään vilkkaana, kun kuulumisia sekä kyseltiin että kertoiltiin.

– Soile Suomi –

Maija Kaijanen-Kallio (vas.), Minna Remes-Sievänen, Liisa Remes, Maiju Remes ja Seija Kaijanen. Kuva: Soile Suomi.

Viljo Rämpötti: aforisti, sanomalehtimies ja runoilija

Viljo Johannes Rämpötti syntyi Koivistolla, Maksalahden kylän Rämpötin talossa 25.5.1897 ja kuoli 63-vuotiaana Turussa 31.5.1960.

Hänen vanhempansa olivat **Konsta Juhonpoika Rämpötti** Koivistolta ja **Tilda Aleksanterintytär Uski** Johanneksen Karhulasta. Konsta Rämpötin äiti **Katriina Antintytär Virolainen** oli Johanneksen Revonsaaresta, tunnetun **Viron Rietun** sisar.

Nuorempana Viljo Rämpötti toimi puutavara-alalla mm. metsä- ja satamatyönjohtajana, myöhemmin myyntiedustajana. Merimiehen ammattikaaan ei ollut hänelle vieras. Nuoruudesta asti hän harrasti kirjoittamista, laati uutisia, haastatteluja ja kuvauksia eri lehtiin. Vuonna 1953 julkaistiin aforismikoelma *Toteamia*. ”Rosoinen, virkistävä kokoelma repliikkejä, jotka ilmentävät hengen valppautta ja avaruuttakin, siinä yleisvaikutelmani”, näin totesi **Jouko Tyyri** kirja-arvostelussaan. Rämpötin aforismeja on julkaistu mm. Parnassossa ja niitä on luettu Päivän mietelauseina radiossa Turun tuomiokirkon kellojen lyötyä kaksitoista. Ajatusten taustana oli elettyä elämää, jossa laitapuoli oli läsnä monissa vaiheissa eivätkä vankilarangaistuksetkaan olleet siltä listalta poissa. Poimittuja esimerkkejä aforismeista:

Syvenevä ajatus tarvitsee yksilöitä. Levenevä joukkoja.

Oikeus on kuin taideteos. Jokainen katsoo sitä omasta näkökulmastaan.

Yhteiskunta ei voi rangaista syitä. Siksi se rankaisee seuraukset.

Palaminen on elämisen ehto myös hengen alueella. Vain se mikä palaa, myös lämmittää ja valaisee – tai tuhoaa. Muu on pelkkää olemista.

Sanomalehtimies

Viljo Rämpötti toimi ainakin Johannekselaisen, Koiviston Viestin ja Karjalan toimittaja-avustajana sekä sanomalehti Karjalan Turun konttorin hoitajana

Johanneslaulun sanoittaja taisi myös aforismien ja runojen kirjoittamisen.

ja kirjeenvaihtajana. Kirjoitusten aiheina olivat usein johannekselainen ja karjalainen perinne ja perimätieto. Hän otti myös kantaa karjalaisen heimon elämään oloihin ja kohtaloihin. Vuonna 1952 Rämpötti osallistui Johannekselaisen kirjoituskilpailuun, jonka aiheena oli ”Kotikyläni”. Kilpailun voitti **Impi Ruokonen** Rokkalankosken kyläkuvauksella, jaetulle toiselle sijalle tulivat **Lauri Airikka** (Revonsaari) ja Viljo Rämpötti (Karhula).

Runoilija Viljo Rämpötti

Parhaiten Viljo Rämpötti tunnettaneen johannekselaisten keskuudessa Johanneslaulun sanoittajana, mutta hän taisi myös runojen kirjoittamisen. Rämpötin viimeiseksi runoksi taisi jäädä pari kuukautta ennen hänen kuolemaansa

Johannekselaisessa (3/1960) julkaistu runo Jos nisunjyvä ei katoa:

Sanoit:

Kirjoita kahden putoavan lehden runo, jotka, tullessa syksyisen ehtoon, hiljaa parina leijuvat alas lähellä maata, määrää, jossa on täyttymys olemasta laata, häipyä yhteiskehtoon.

Rakkaus lähellä maata Ystäväni:

Kahden matka aina on mullan satoa, ikuisuus on hetkessä putoavan hahtuvan, kaikkeus retkessä maan alle mahtuvan, vaan tyhjään ei katoa mikä unta nähtiin. Jokainen torni on unien kumpu ja ihmisen ainoa erikoislahja on kaatua katsoen tähtiin.

Päätilän pojan tarinoita

Urheiluseuroja

Johanneksessa oli lukuisia urheilu- ja nuorisoseuroja eri kylillä. Ensimmäinen oli Kaijalan nuorisoseura, perustettu 1904. Johanneksen Airo perustettiin 1910, liittyi SVUL:ään 1912 ja lopetti toimintansa 1930. Revonsaaren Nuorisoseura Laine perustettiin 1911. Laineen toiminta loppui kansalaissootaan. 1950-luvulla Laine toimi joitain vuosia Piikkiössä tanhu- ja näyttämöalalla sekä myös yleisurheilussa jäsenten osallistuessa Karjalan Liiton kisoihin.

Tikkalan Pyrinnön 1915 (SVUL) lajeina olivat mm. hiihto, yleisurheilu, voimistelu, paini ja pyöräily.

Vuonna 1926 perustetun Johanneksen Mäenpojat -seuran lajeina olivat yleisurheilu, hiihto, voimistelu, paini, nyrkkeily, pesäpallo ja jalkapallo. Talvella 1927 Mäenpojat liittyi TUL:n Viipurin piiriin. 1930-luvulla Mäenpojat oli Kannaksen johtavia TUL:n seuroja. **Pirjo Ailanto** voisi tietää enemmän seuran toiminnasta, sillä hänen isänsä **Eino Ailanto** oli menestyvä juoksija seurassa.

Seuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin **Vilho Karhu** ja sihteeriksi **Toivo Tarvainen**. Seuran jäsenmäärä oli ennen talvisotaa 150.

Kun me muutimme Kangasniemelle, tutustuin Vilho Karhuun. Hän oli naimissa vaimoni tädin kanssa. Kerran hän antoi minulle Kireän hopeisen rintamerkin, jonka oli löytänyt jostain laatikosta.

1.2.1931 perustettiin Rokkalan kansakoululla seura Johanneksen Kireät, joka liittyi SVUL:ään.

Nykyisin tuo merkki on raameissa Johannes-Seuran toimistossa.

Muutamana kesänä Kireät palkkasi **Hackman Oy:n** avustuksella urheiluohjaajan nuorisotyöhön.

Hackman Oy palkkasi useana kesänä myös uimaopettajan Kirkkoniemeen ja järjesti loppukesästä yhdessä Kireiden kanssa uimänäytöksen ja uintikilpailut. Hackmanin omistamalla talolla Kireillä oli harjoitustilat painia, nyrkkeilyä ja voimistelua varten. Kireiden paras juoksija oli **Mikko Hietanen**, joka tuli Koivistolta Johannekseen vuosiksi 1938-1939. Hän voitti maratonjuoksun Euroopan mestaruuden Oslissa 1946.

Urheilu-uransa Johanneksen Kireissä aloitti **Veikko Jussila** ja kehittyi 110 m:n aitojen Suomen mestariksi ja maaotteluedustajaksi 1950-luvulla.

Pesäpallossa Kireät nousi kesäksi 1938 A-sarjaan. Seuralla oli myös naisten ja nuorten joukkueet.

Nyrkkeilyharrastus alkoi **Niilo Somerksen** toimesta 1938, mutta hyvä alkutuossasi sotaan. Paini oli Kireiden vahva laji, ja seuran kasvateista muutama sijoittui palkinnoille suomenmestaruuskisoissa.

1934 perustettiin Kireiden kilpailijaksi Johanneksen Urheilijat, mutta sen toiminta oli vaatimatonta ja loppui vähitellen.

Urheilukenttä Johannekseen valmistui 1934, ja viimeksi käydessäni se oli edelleen kirkon raunioiden vierellä.

Päätilän pojat kävivät tietävästi enemmän uuraalaisen seuran harjoituksissa. Uuraan Vilppaan (TUL) lajeina olivat yleisurheilu, hiihto, paini, nyrkkeily ja voimistelu. Paini ja nyrkkeily olivat Vilppaan vahvoja lajeja varmasti siksi,

Painitrikoissaan Vilho Karhu ja Lauri Kainen.

että seuran perustajat olivat vahvoja satamatyömiehiä. Lisäksi oli Uuraan Pallo-Veikot jääpallossa ja jalkapallossa. Uuraan Yhtyneet Urheilijat ja Uuraan Naisvoimistelijat toimivat varsin aktiivisesti, myös Päätilän tyttöjä oli mukana.

– Kari Sinkkonen –

Kuva soihtuna

Syksyllä v. 1899 oli Helsingissä tavallisuudesta poikkeava taidenäyttely. Siitä ei kirjoitettu sanomalehdissä ja siitä puhuttiinkin vain kuiskaten. Eräaseen Kaivopuiston merenrantahuvilaan pääsivät silloin poliittisesti luotettaviksi tunnetut henkilöt katsomaan suuri-kokoista maalausta, jossa kaksipäinen kotka yrittää riistää valkopukuiselta neidolta tämän suojelemaa lakikirjaa. On pimentynyttä, synkältä taivaalta vähitään salamoita, taustana kuohuu myrskyn velloma meri. Valtavasiipinen kotka on iskenyt jo kirjaan kyntensä ja uhkaa käyrällä nokallaan neitoa, jonka katseesta kuvastuu synkkä tuska mutta samalla myös peloton uhma. Rantapaadella on uhrilamppu kumollaan. Liekki palaa enää heikosti, mutta taivaanrannalla kaajahtaa kapea valokuuva kuin uutta päivää luvaten. Neidon ääri viivoista hahmottuu Suomen karttakuva, kaksipäinen kotka on hyökkäävä Venäjä.

Taulu esitti silloista oikeustaisteluaamme, jossa tsaarillisen hallitusvallan pyrkimyksenä oli Suomen itsehallinnon tuhoaminen ja maamme muuttaminen venäläisen läänin veroiseksi itsehallintoalueeksi. Mutta kuvalla ei ollut vielä nimeä ja jokainen katsoja sai kirjoittaa näyttelyhuoneen pöydälle sijoitetulle paperille oman ehdotuksensa. Joku oli kirjoittanut sanan Hyökkäys, ja tämän hyväksyi taiteilija taulunsa tunnukseksi.

Jo muutaman viikon kuluttua pääsi venäläinen santarmisto kuulemaan vihjeitä kuvasta ja taitelijan, **Eetu Iston**, piti kiireesti paeta maasta. Hän vei taulunsa Ruotsiin. Sitä ennen siitä oli kuitenkin ehditty ottaa täällä **Tilgmanin** kivipainossa joku määrä pienoisjäljennöksiä, joiden valmistusta jatkettiin sitten Saksassa ja Ruotsissa. Venäläiset viranomaiset yrittivät parhaansa estääkseen kuvan tänne tuomista, mutta salateitse sitä kuljetettiin erä erältä, ja ennen pitkää se levisi tuhansittain maamme kaukaisimmillekin kulmille. Mitä sanoin ei voitu sanoa, sen ilmensi tuo kuva sytyttävänä, vastarintaan herättävänä. Eetu Iston Hyökkäys vaikutti kuin taisteluviri, kuin asiamme havainnollistettu ja jokaiselle tajuttava vertauskuva.

Selvää oli, että jäljennösten maahan-tuojat yritettiin pidättää. Santarmit ja bobrikovilainen poliisikunta tekivät voitavansa päästäkseen heidän jäljilleen. Epäiltyjä vangittiin ja kuulusteltiin. Mutta toiminta jatkui ja kuvia saapui yhä edelleen.

Tuon puuhan johtavimpiin miehiin kuului silloinen lääketieteen ylioppilas **Tahvo Rytkölä**. Eetu Isto oli uskaltanut joulukuksi 1899 takaisin

Helsinkiin ja keskusteli tällöin mm. Rytkölän kanssa kuvien maahan tuomisesta ja levittämisestä. Jo samana talvena Rytkölä parin toverinsa kanssa järjestikin maan eri puolille asiamiesverkoston sekä osti seuraavana keväänä kaksimastoisen huvipurren, jolla kuljetus aloitettiin. Tiedetään, että hän kesän kuluessa teki sillä ainakin viisi matkaa Tukholman ja Helsingin välillä. Syntyään Suomenlahden ulkosaarelaisena Rytkölä oli merellä kuin kotonaan, välttämättä kaikki ansat ja tavoitelut. Helsingissä kuvat siirrettiin hänen asuntonsa ullakolle Metsästäjänkatu n:o 1 olevassa talossa, mistä niitä luovutettiin hakemaan saapuville asiamiehille.

Onni suosi myöhemminkin Rytkölää ja tämän tovereita. Hei eivät joutuneet kertaakaan kiinni salaisessa puuhassaan. Vasta syksyllä 1903, jolloin hän asui Korkeavuorenkadulla Tammelanderin täysihoidolassa, sattui uhkaavalta näyttänyt tapaus. Eräänä päivänä saapui täysihoidolaan etsiviä, jotka kyselivät tohtori Rytkölää. Sattui kuitenkin niin, että hän oli vähän aikaisemmin joutunut matkustamaan tilapäisesti maaseudulle ja neuvokas palvelutyttö, joka hyvin tiesi mistä oli kysymys, saattoi hyvällä omallatunnolla ilmoittaa, ettei tohtori ole enää täysihoidolassa. Etsivät käsittivät vastauksen niin, että Rytkölä oli muuttanut pois eivätkä ryhtyneet pitämään kotitarkastusta, ja tilanne oli pelastettu. Muuten olisivat seuraukset olleetkin tuhoisat. Rytkölä oli nimittäin siirtänyt koko varaston sinne, ja osa kuvista oli parhaillaan hänen huoneessaan, osa kellarissa. Tämän tapahtuman jälkeen ne levitettiin nopeasti eri tahoille.

Tohtori Rytkölä toimi myöhemmin useat vuodet Koivistolla kunnanlääkärinä, jolloin myös moni johannekselainen joutui hänen apunsa turvautumaan. Ystävällisenä ja avuliaisena hänestä yleisesti pidettiin, mutta monikaan ei taitanut aikanaan tietää, mikä osuus tuolla rauhallisella miehellä oli ollut Hyökkäys-kuvan maahan tuomisessa ja levittämisessä.

Sillä laajalle sen vaikutus ulottui. Sitä lähetettiin Amerikkaan asti ja itse Venäjälläkin se levisi postimerkin kokoisina miniatyyreinä. Omassa maassa se tuli yleisimmäksi postikorttijäljennökseksi. Kuvasta muodostui suomalaisen vastarintaliikkeen symboli, jonka teho kantautui myöhempiin ratkaisun vuosiin, jolloin Suomen itsenäisyysjätus käytännössä toteutettiin.

– Viljo Römpötti –

(Johannekselainen 3/1955)

*Johannes-Seuran joulukahvitilaisuus
maanantaina 12.12.2022
klo 12-17 seuran toimistolla,
Myllytie 1 Piikkiö.

Tervetulloo!*

Saarelaisten pikkujoulu 17.12 Johannes-Seuran toimistolla

★ Pikkujoulua vietetään lauantaina 17.12. klo 13.00 Johannes-Seuran toimistolla. Joulupuuro ja kakkukahvit. Tuo pieni paketti pukin konttiin. Ilmoittautumiset (tarjoilun takia) **Liisa Katajaiselle** puh 040 7410425 tai liisa.katajainen@gmail.com maanantaihin 12.12. mennessä. Tervetuloa! ★

Saaristolaisten perinteinen joulujuhla Lauantaina 17.12.2022 alkaen kello 13.00 Helsingissä Karjalatalolla, Yläsali

Ohjelmassa mm. jouluruokaa, vieras Korvatunturilta, yhteislaulua, arpajaiset. Mukaan pieni paketti pukin konttiin. Ruokailu Ravintola Kareliassa, omakustanteinen 35 euroa.

★ Ilmoittautuminen: uuraskilta(at)gmail.com tai **Sirkka Kaipainen** puh. 040 7178570 ★

Tervetuloa kaikki saaristolaiset!
Järjestää Uuras-Kilta ry

Tuimaa kurkkua?

Johannekselaisesta puheenparresta muistan elävästi muutamia sanoja ja sanontoja, joita ei enää kuule juuri missään. Sanat voivat olla hyvinkin tuttuja, mutta merkitys tai käyttöyhteys yleiskielessämme täysin toinen tai päinvastainen.

sanoi että nyt mein pittää yhes lausuu Isämeitä ko tuollane paha nähtii täs. Näin teimme, taisimme ristiä kädetkin ja jatkoimme poimintaa jonkin matkan päässä toisilla mättäillä.

Varsinaissuomalaisten ja karjalaisten murreseurujen törmäykset arkipuheessa tuottivat koomisiakin tilanteita. Tätini Anni Leena kävi Paimion evakkovuosi-na paikallista Sievolan kansakoulua. Opettaja ojensi kerran hänelle lakki-peltisen ämpäriin ja pyysi käymään ulkona viruttamassa sen. Viruttamassa? Tarkoittiko opettaja tosiaan venyttämistä? Miten ihmeessä pieni tyttö siihen pystyisi. Anni Leena oli neuvokas ja pyysi toista tyttöä mukaansa toimit-tamaan tehtävää ja asia valkeni ulkona vesipisteen äärellä.

Kuva ja teksti:
– Heli Sirkesalo –

Lohjalaisen luontopolun varrelta löytyy Päävolan tammi, jota on kutsuttu jopa maamme kauneimmaksi. Tammivanhuksen iäksi on arvioitu yli 300. (Lokakuun puolessa välissä otetty kuva: Esa Haltia.)

Karjalan teemavuosi Auranlaakson kansalaisopistossa

Auranlaakson kansalaisopisto on Turun pohjoispuolella sijaitseva neljän kunnan alueopisto, jolla on toimintaa neljässä kunnassa, Aurassa, Marttilassa, Oripäässä ja pääkunta Pöytyällä. Lukuvuosi 2022–2023 on opistossamme linjattu erityiseksi ”Karjalan teemavuodeksi”. Sen mukaisesti ohjelmamme käsittää monenlaista luovutettuun Karjalaan ja karjalaisuuteen liittyvää tarjontaa.

Koulutuksiimme ja muihin tapahtumiimme voivat ottaa osaa kaikki kotipaikasta riippumatta. Otaksummekin, että mm. Karjalan teemavuotemme maanlaajuisestikin merkittävät tapahtumat tulevat houkuttelemaan runsaasti kuulijoita paikalle asuinalueemme ulkopuoleltakin. Seuraavassa ennakotietoa talven-kevään 2023 tarjonnasta. Kannattaa seurata myös kansalaisopistomme [www.kotisivuja](http://www.kotisivuja.fi) (www.auranlaaksonkansalaisopisto.fi), joiden kautta myös tilaisuuksiin on helppo ilmoittautua. Puhelimitse meidät tavoittaa ark. klo 9-15 numerosta 040-6722 969. Suunnitelmissa on mm. seuraavat seminaarit, luennot, kurssit ja muut tapahtumat:

Karjalainen uunipotti keramiikasta ★ Opistotalo/Kuvataideluokka – La 10.00-13.00 ★ 14.1.–4.2.2023

Maarit Hatakka

Karjalaiset olivat tunnettuja vieraanvaraisuudestaan. Pöytään löytyi aina tarjottavaa, ja vieraat toivat mukanaan tuomisia. Yksi karjalaisen ruoanvalmistuksen tunnusmerkki oli ruoan kypsentäminen uunissa erilaisissa keraamisissa ruukuissa eli poteissa. Tällä kurssilla valmistetaan keraaminen uunipotti ihan perusteista lähtien. Minkäänlaista pohjaosaamista ei tarvita, kaikki ovat tervetulleita. Opettajalta saa ostaa materiaalia. (25,00 €)

Kurkijoki-ilta ★ Elisenvaaran yhtenäiskoulu, Kurkisali – Ke 25.1.2023 klo 17.30-20.30

Ilmoittautumisten tarkistus ja tulokahvi klo 17.30-17.55. Tilaisuuden avaus klo 18: **Ilkka Virta**, rehtori. Kurkijoen entinen idylli: **Helena Sulavuori**, Kurkijokelainen-lehden entinen päätoimittaja (40 min.), Kauppaliikkeiden historia: **Ahti Kurri**, suku- ja kotiseutututkimuksen harrastaja (40 min). Musiikkiesitys (10 min.). Kurkijoen sotilas- ja siviilihautausmaat: Ahti Kurri (40 min.) Ennakkoilmoittautumiset viimeistään 18.1. os. www.opistopalvelut.fi/auranlaakso/ tai puh. 040-6722 969. Hinta 15 euroa sisältää kahvin! Tapahtuman järjestävät yhteistyössä Auranlaakson kansalaisopisto ja Kurkijoki-Säätiö. Huomaa ennakkoilmoittautuminen! (15,00 €)

Eilispäivän edistysellinen Viipuri –luentokurssi ★ Opistotalo/Liisa Hellevi –sali – To 17.30-19.00 ★ 2.-16.2.2023

Ilkka Virta, KT, rehtori

Tämä luentokurssi vie kuulijansa aikamatkalle perinteiseen suomalaiseen Viipuriin. Tutustumme kuvin, sanoin ja kerromuksin Karjalan pääkaupungin eilispäivän elämään: 2.2. Viipuri – koulujen kaupunki. 9.2. Kaupankäynnin Viipuri – kaupungin varakkaista porvarissuvuista ja suurliikemiehistä. 16.2. Komeita kartanoita ja loistokasta kartanoelämää Viipurin seudulla. Luentoihin ei ole osallistumismaksua, mutta paikkojen rajallisuuden vuoksi esitelmäkokonaisuuteen ennakkoilmoittauduttava 20.1. mennessä os. www.opistopalvelut.fi/auranlaakso/ tai puh. 040-6722 969. (17,00 €)

Studia Generalia -luennot, kevät ★ Aurasali, Aura – Ke 17.30-19.00 ★ 1.-22.3.2023

1.3. Viipuri ja talvisotaan valmistautuminen: **Tuomo Hirvonen**, everstiluutnantti, tietokirjailija. 8.3. Viipurin kaupunki ja sen siviilielämä talvi- ja jatkosodan pyörteissä: Ilkka Virta, KT, rehtori. 15.3. Viipuri vihollisen armoilla – miten Karjalan pääkaupungin puolustus kesällä 1944 laiminlyöntiin: Tuomo Hirvonen. 22.3. Lohikäärmeen hampaat – suomalaisten linnoituslaitteet Itä-Karjalassa venäläisten valokuvaamina: **Timo Soikkanen**, professori, VTT. Luentosarja toteutetaan Auranlaakson kansalaisopiston sekä Auran kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen yhteistyönä. Luentoihin on vapaa pääsy. Ei ennakkoilmoittautumista.

Piirakkakurssi, kevät – Auran yhtenäiskoulun A-rakennus/kotitalousluokka – Ma 6.3.2023 klo 11.00–14.00

Anna Schukov

”Tuu sie mukkaa oppimaa karjalaisten piirakoiden leivontaa!” Opitaan yhdessä kuoritaikinan tekoa, piirakoiden täytteiden valmistamista, kuoren pyörittelyä (eli ajelua) piirakkapulikalla, piirakoiden rypyttämistä sekä paistoa ja voitelua. Lopuksi maistamme valmistuneita lämpimäisiä. ”Samalla, ku myö leivotaa, nii myö voiaa jutustella siun makumuistoist ja siitä, mite just teillä on leivottu.” Kurssin jälkeen osaat leipoa itsenäisesti perinteisiä karjalaisia piirakoita: soikeita riisi- ja pyöreitä perunapiirakoita. Tiedät, mistä voit hankkia raaka-aineita ja saat mukaasi ruisjuuren ohjeet ja reseptit, joilla varmasti onnistut. Voidaan kokeilla myös gluteenittomien piirakoiden valmistusta. Ennakotietoja tai -taitoja perinneleipomisesta ei tarvita. Ota mukaan essu, hiussuoja, oma pulikka, sisäkengät tms. ja astia tai pussi mahdollisille kotiin viemisille. Laskutettavan kurssimaksun lisäksi peritään raaka-ainemaksu 15 euroa. Se suoritetaan käteisellä opettajalle kurssin alussa. Opettajana piirakkamestari Anna Schukov. (17,00 €)

Suuri talvisotaseminaari ★ Elisenvaaran yhtenäiskoulu, Kurkisali – La 11.3.2023 klo 10.00-16.00

Yhden lauantaipäivän kestävä seminaari, jossa käsitellään asiantuntijaesitelmin vuosina 1939 ja 1940 käytyä talvisotaa eri näkökulmista. Luennoitsijoina everstiluutnantti, tietokirjailija Tuomo Hirvonen; everstiluutnantti, VTM **Ari Raunio**; professori, VTT **Markku Jokisipilä**; dosentti, FT **Tuomas Tepora** sekä professori, VTT Timo Soikkanen. Puheenjohtajina toimivat Timo Soikkanen ja rehtori Ilkka Virta. Ennakkoilmoittautumiset 2.3. mennessä os. www.opistopalvelut.fi/auranlaakso tai 040-6722 969 (puhelimella vain arkin klo 9–15). Osallistumismaksu 35 euroa (sis. lounas ja iltapäiväkahvi) laskutetaan ilmoittautuneilta. (35,00 €)

Haluan olla mukana joulukuun Johannekselaisessa julkaistavissa joulutervehdyksissä.

Tiedot toimitettava marraskuun aikana toimistoon tai lehtitoimikunnalle.Tiedot voi laittaa myös sähköpostitse osoitteeseen: johannesseura@elisanet.fi.

Nimi:

Osoite:.....

.....

.....

Maksu 3 € suoritetaan käteisellä seuran toimistossa ()

Peritään vuoden 2023 lehtilaskun yhteydessä ()

Joulutervehdys voimassa toistaiseksi, maksu lehtimaksun yhteydessä ()

Kirjoitathan selkeästi, mieluummin isoin kirjaimin.

Autokorjaamo Testipiste oy

Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

Puh. (02) 243 5585

Faksi (02) 243 5100

Gsm (0400) 824 767

markku.hiiri@testipiste.fi

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy 9 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoinna: **kerran kuukaudessa keskiviikkona** klo 12-17 ja kuukauden

ensimmäisenä ja kolmantena arklauantaina klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.johannes.fi

sähköposti: johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, **Liisa Katajainen**, **Hannu Sinkkonen**, **Kaija Sipilä**, **Heli Sirkesalo** ja päätoimittaja.

Lehden toimittajia:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu, palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset:

- korkeus < 10 cm = 80 €

- korkeus enintään 10-15 cm = 100 €

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2023:

Vuosikerta (6 lehteä) 40 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 45 €.

Lisänumerot 3 €/kpl + mahdolliset toimituskulut.

Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi julkaisemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan, muu aineisto pyydetään.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisesta sattuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Printhus Pori Oy

Taitto: Esa Haltia